

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto III.

V Ljubliani, dne 8. decembra 1927

Stev. 49

Življenje severnih prebivalcev

Navadno pogledamo kaj malomarno na zemljevid naše zemlje, kjer iščemo le posamezne kraje, prav redko pa se zamislimo v pokrajine same, kako izgledajo, kakšni so tamošnji prebivalci in od kaj in kako da živijo. Ako kaj čitamo od njih, se nam zdi vse le kakor kakšna bajka in si v naši čudni srednjeevropski udobnosti skoraj bojimo zamisliti.

Baš sedaj, ko prihaja starka zima in in se stiskamo za zakurjeno pečjo in izza gorkega zapečka gledamo bele snežinke, veseleč se, da smo v gorki izbi, si ne moremo predstavljati življenja prebivalcev severnih krajev, kjer zima traja nad pol leta in je tudi mnogo hujša kakor pri nas.

Prav tako pa bi se čudili severjani tudi nam, kako da jih moremo pomilovati, mesto, da jih zavidamo za njihovo lepo zimo in njihov zimsko veselje.

Človek in žival sta se prilagodila naravi in ne občutita nikakih posebnih težkoč. Ko k nam zima šele prihaja, ima na severu že dolgo svojo oblast. Najsevernejši naseljenici Laponci, ki imajo zaseden velik del naše zemlje, med Severnim ledenim in Belim morjem ter del Finske in Norveške, pa pozimi ne počivajo za pečjo nego živijo precej živahno življenje v prosti naravi.

Narod se je zelo utrdil in je mnogo bolj odporen proti mrazu kakor pa mi, ko nam večkrat najmanjši mrazek povzroči neznosen kašelj.

Pokrajina je zelo različna: menjavajo se višine in tudi obsežnejše močvirnate ravnine, ali večinoma je gorata, povsod pa so obširni, po večini iglati gozdovi. Od listovcev je največ brez in pa jelš.

V nižjih delih, kjer je zima precej milejša kakor proti severu, se bavijo prebivalci tudi s poljedelstvom in posebno dobro uspeva rž, katere mnogo sejejo. Ker zima dolgo traja, sejejo šele koncem maja, žanjejo pa sredi avgusta. kratko poletje pa je zelo vroče. V severnih delih, ki niso prikladni za poljedelstvo, pa se Laponci bavijo po večini z živinorejo, ali ne morda kakor pri nas, na bi redili govedo in drobnico. Severjanu nadomestuje konja, vola, kravo, kozo in ovco severni jelen, ki se je prilagodil popolnoma

Slap reke Laate na Norveškem

Smučar s severnim jelenom

tamošnjim vremenskim razmeram. — Severni jelen, ki je izredno odporen in skromen, je pred davnimi leti prebival tudi v Srednji Evropi; sedaj pa kljub velikim naporom več ne uspe severnega jelena obdržati v omenjenih pokrajinah.

Reja severnih jelenov pa se znatno razlikuje od naše živinoreje. Za vzdrževanje ene družine je potrebno nič manj kakor 200 severnih jelenov. Velikanske črede so prepuščene samemu sebi. Poleti se pasejo po planinah, kjer je mnogo sočne trave, v zimskem času, ko vse pokriva debela snežna odeja, pa se hranijo z različnim lubjem, največ pa živijo od posebne vrste mahovja.

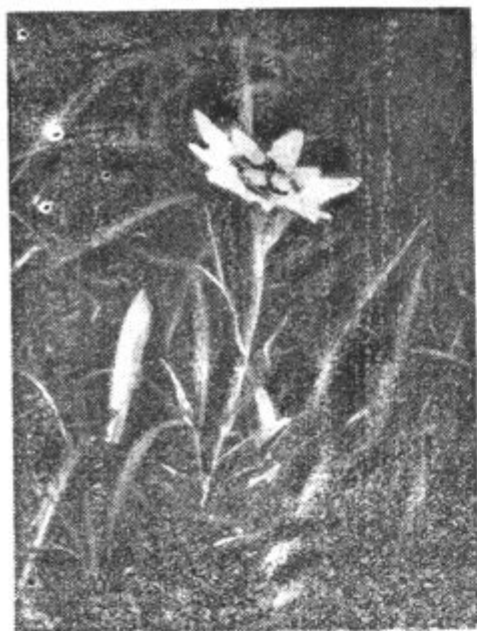
Laponec se ne briga dosti zanje, posamezne, katere rabi za vožnjo, ježo in tovorenje, tiste si drži navadno bolj pri rokah, ostale pa polovi, kadar jih pač rabi. Severni jeleni so precej hitri; upreženi prevozijo do 15 km na uro. Zelo važni za Laponce pa so severni jeleni tudi radi mleka, mesa in kože. Vsak najmanjši košček izkoristi, tako, da si sploh ne moremo misliti severnih krajev brez te izredno važne živali. Nekaj severnih jelenov pa še dandanes živi popolnoma divje, svobodno življenje, kakor njihovi mogočni polbratje, ki krasi naše gozdove. Tistih seveda

ni mogoče ujeti in morajo priti na pomoč lovci, katerih seveda tudi tam gori ne manjka.

Sploh se prebivalci severnih krajev mnogo bavijo z lovom. Hude zime so povod dobri kožuhovalni severnih roparic, katere lovijo in streljajo domačini in tudi tujci, ki iz vseh delov sveta prihajajo v bogata severna lovišča.

Dočim se mi bojimo zime, jo severni narodi ljubijo. Večina dela v prosti naravi pa se vrši na lahkih smučih, katerih se poslužujejo severnjaki od zgodnje mladosti do pozne starosti. Promet na smučih preko obširnih snežnih poljan je mnogo hitrejši kakor pa v poletnem času, ko je treba hoditi po slabih maloštevilnih potih.

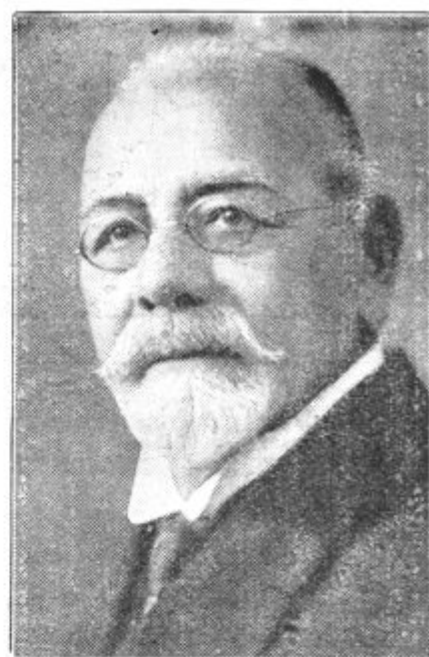
Tamkaj so smuči gotovo eden izmed najvažnejših predmetov, brez katerega bi severni prebivalci le težko shajali.

O tista, ki so je pokojni Jelovšek našel v okolici Vrhnike. Planike v dolini so velika redkost in pričajo, da je nekdanj našo domovino pokrival večer sneg in led, vse do teh krajev. Naročniki naj nam javijo, kje so jim razen v Dračevki pod Kranjem znane planike še v drugih krajih v nižini.

V sredini:

Frza Maseli - Podlimbarski je bil avstrijski oficir in velik slovenski pisatelj, ki je napisal povest iz bosanskega življenja «Gospod in Franjo», kjer je naslikal zatiranje bosanskega ljudstva po avstrijskih uradnikih. Zato je Avstrija knjigo prepovedala, njega spodila iz službe in ga pregnala v izgnanstvo, kjer je pred 10 leti umrl.

Gabrijel Jelovšek je bil 20 let župan na Vrhniki, 42 let član ravateljstva ondotne Kmetijske posojilnice, predsednik Olepševalnega društva, okrajnega in krajnega šolskega sveta, deželni poslanec in delaven član vseh naprednih društev. Velika nova šola, vodovod in vrhniška železnica so njegove največje zasluge. Spoštovan je bil po vsej Sloveniji kot vzoren gospodar in zaveden naprednjak. V nedeljo je v 70. letu nenadoma preminul, zadet od srčne kapi.

V frizerski šoli kažeta učitelj Marinkovič in predsednik Hodalič, kako je sedaj moderno, da se češejo ženske. Šolo so ustanovili in jo vzdržujejo v prid svojih tovarišev sami brivski pomočniki brez tuje denarne podpore

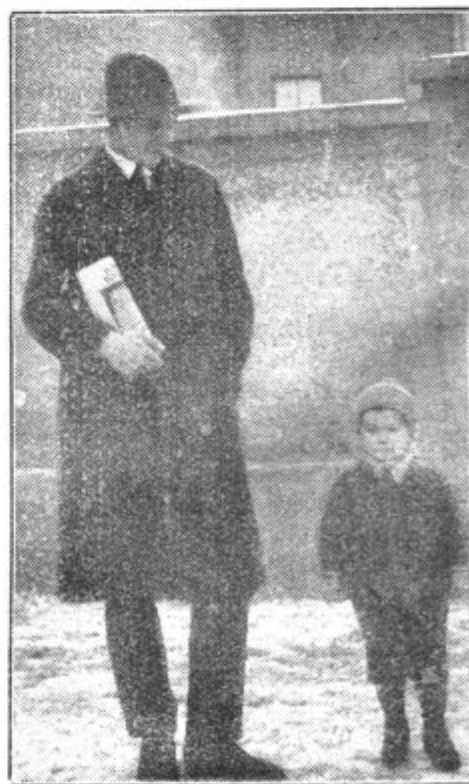

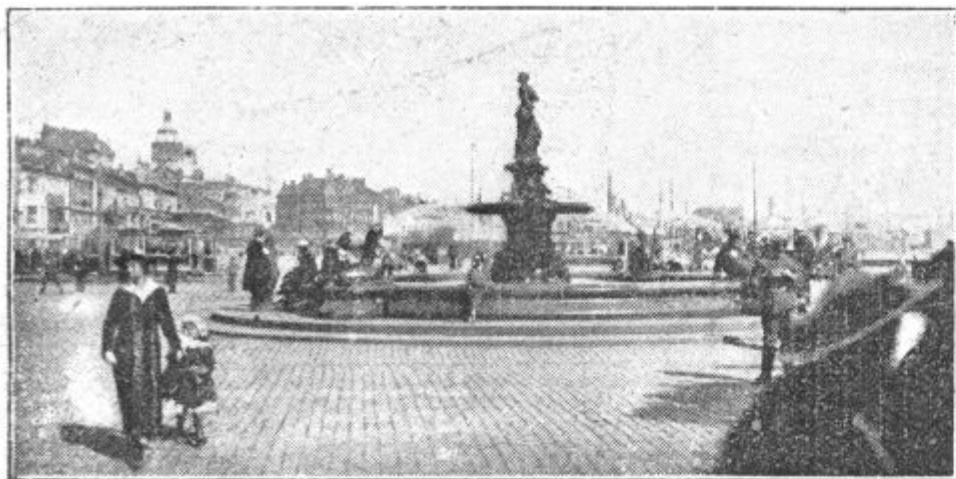
Frizerska šola v Ljubljani, ki jo obiskujejo tudi brivski učenci in pomočniki z dežele

Desno:
Največji in najmanjši realčan v Mariboru. Letos je dobila mariborska realka v II. razred učenca R. Schweigerja, ki je sicer že 16 let star, a gotovo doslej najmanjši realčan — odkar stoji realka. Poleg njega stoji na sliki njegov samo 1 leto starejši tovariš Z. Didek iz VII. realke, ki je obenem največji realčan. Oba v šoli dobro uspevata.

Levo:
Pogled na jezero v norveških gorah

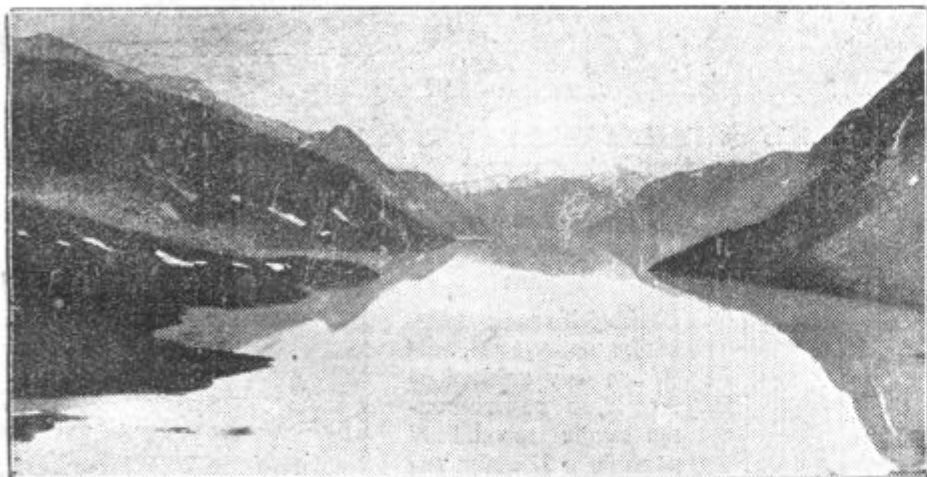

Trg v Helsingforsu, glavnem mestu Finske

Pogled na pokrajino na Finskem, »dež 1.000 tisočerih jezer«

Levo:

Jezero Gjenda na Norveškem

Desno:

Norveški splavarji se pripravljajo.

Severne dežele: Norveška, Švedska in Finska imajo toliko lesa, da njihovo konkurenco občutijo še naši lesni trgovci, čeprav so te države tako oddaljene.

Levo:

Albansko dekle.

Desno:

Kosilo poljskih delavcev na velikem posestvu na Finskem.

Levo:

Papeška moda.

Ker je papež proti razgaljenim vratovom in kratkim krilom, je predpisal, da morajo nositi pri obiskih v Vatikanu gospe tako modo, kakor jo kaže naša slika. Na njej vidimo špansko kraljico Viktorijo in princeso Beatrico v taki obleki, ki jo hočeta uvesti na željo papeža tudi na španskem dvoru. Posnemalke še nista našle nobene

Delavske hiše na Finskem dokazujejo, da so Finci napredni tudi v socialnih vprašanjih, ker vzorno skrbijo za delavce

Desno:

Sestra bivšega nemškega cesarja Viljema II. se je v starosti 63 let, kljub nasprotovanju svojih sorodnikov poročila s 27letnim ruskim beguncem.

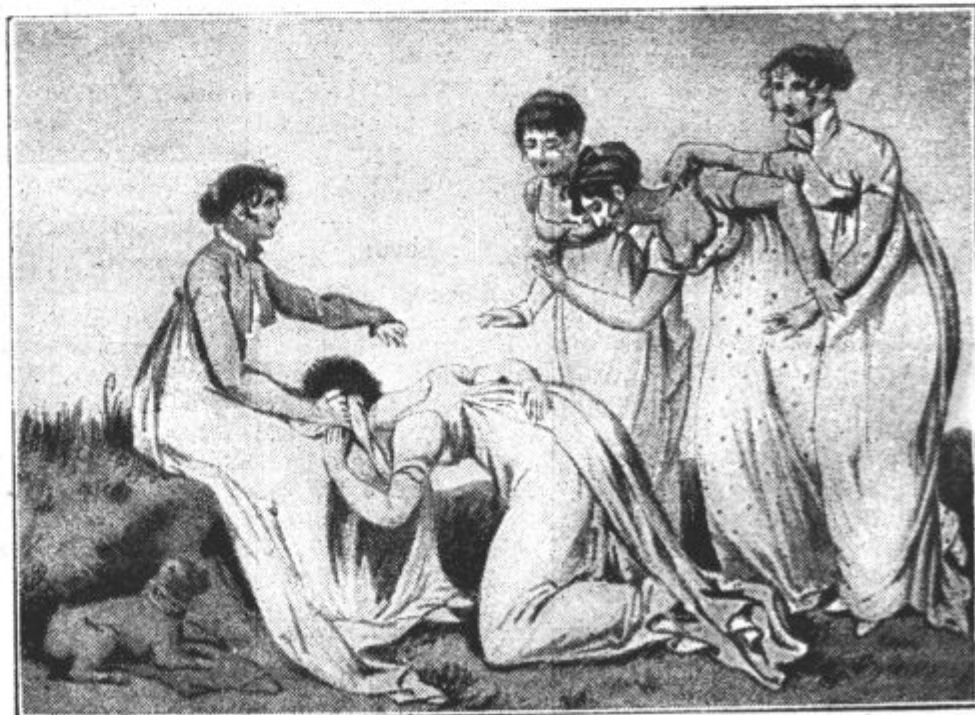

Levo:

«Rihtarja bijejo» je splošno znana igra pri otrocih, pa tudi odrasla mladina se rada spomni na njo, da se nasmeje.

Žena predsednika ameriških Zedinjenih držav je velika prijateljica živali. Naša slika jo prikazuje sredi njenih ljubljencev na vrtu Bele hiše, kakor se imenuje veličastna palača, kjer stoluje ameriški predsednik.

«Rihtarja so bile» tudi plemenite gospe in gospodične pred sto leti — gotovo pa bolj nežno in rahlo kakor na kmetih.